

KJAK

Orkugrunnur skal seta ferð á reina orku

BJØRT SAMUELSEN

Tingvinna, Tjóðveldi

Løgtingið viðgerð í lýtuni okkara uppskot, um at seta á stovn ein orkugrunn, sum skal vera við til at fígga royndarætlanir við varandi orku og orkusparing kring landið, og soleiðis skunda undir menningina av nýggjum orkuloysum.

Tankin er, at landið í fyrsta umfari tekur initiativið til orkugrunnin, men, at landsstýrið eggjar kommunum og størri privatum feløgum at vera við. Her verður hugsað um fyrirkurur við stórar samfelagsligari ábyrgd – tryggingarfeløg, bankar og stórfyrirkurur. Land, kommunur og privat feløg kunnu saman leggja dygt fíggarligt grundarlag undir orkugrunnin.

Vilji Løgtingsins

Við felagsuppskotinum til samtyktar í 2009 um at minka útlátið av CO2 munandi, varð ein góður politiskur vilji staðfestur til at minka um oljunýtsluna. Síðani eru stig tikin til at vaksa um streymframleiðsluna úr vatni og vindi.

Men, neyðugt er tó at taka fleiri og skjótari stig at royna alternativar orkuveitingar og ikki minni, at finna effektivar hættir at spara orku. Samstundis mugu vit savna kreftirnar og vitanina um varandi orku. Landið hevur, saman við kommununum og vinnuni, eina stóra ábyrgd at fáa samfelagið umskipað til eitt lág- og grønorkusamfelag.

Grunnurin skal millum annað vera við til at fígga royndir við nýggjari grønar tøkni, orkusparandi royndarætlanir á landi og umborð á skipum, umframt verkætlanir at gera úrvald útjaðaraðki sjálvveitandi við reinari orku. Fyri

grunnin skal setast nevnd við fremstu serfrøði innan orku, at taka avgerðir um, hvørjar verkætlanir skilagott er at stuðla.

Samfígging

Við einum grunni, sum kann fígga seriøsar verkætlanir, sum eisini onnur samfeløg kunnu gagnnýta, fer tað eisini at verða munandi lættari at fáa stuðul og samfígging úr útlendskum grunnum. Tað finnast eftirhondini ein ørgrynna av útlendskum orkufondum – privatar sum almennir.

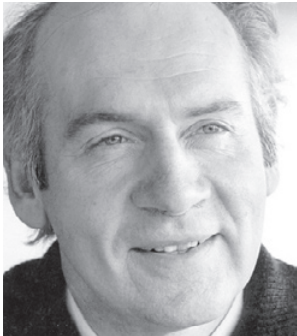
Vónandi ber til sum skjótast at finna breiða politiska undirtøku fyri at raðfesta orkugrunnin frammarlaga, og at til dømis 30 mió kr. verða settar í grunnin árliga komandi árin, umframt tað, sum kommunur og privat feløg vilja seta í.

Allir partar í samfelagnum eiga at vera við til at fáa gjørt land okkara sjálvveitandi við varandi orku. Kommunurnar taka í dag alla fíggarligu ábyrgdina av at útbýggja streymorkukervið. Millumkommunali felagsskapurin SEV, hevur ikki fíggarliga orku at fígga royndarverkætlanir í serligan mun. Tí má landið átak sær sín part, og vera við til at fáa sett ferð á ymiskar royndarverkætlanir, sum í longdini fara at tryggja bæði húsarhøldum og vinnuni reina og bíliga orku.

Tað snýr seg um at framtíðartryggja okkum øll imóti ræðandi skjótt vaksandi oljuprísnum, og tað snýr seg um altjóða ábyrgd í mun til umhvørvið. Tí er tað ein skylda hjá øllum partum í samfelagnum, at lyfta uppgávuna.

Hugskot um samhaldsfast framhald av Føroya samferðslukervi Tunlar

Í dag var stóri arbeiðsreformurin lagdur fyri Løgtingið. Í millum lógartekstin og almennu viðmerkingarnar, ið eru ótrúliga drúgvar, var tað serliga ein setningur, ímillum hundraðtals orðingar, sum vakti ans: “Arbeiðið við at fremja rúmliga arbeiðsmarknaðin snýr seg.. um hugburð”

ÓLAVUR HÁTÚN

Nú útbýgging av samferðslukervinum í Føroyum í tøkum tíma aftur er havdur á lofti á lokalum fundum, í almennum orðaskifti í fjølmíðlum og brátt eisini er væntandi aftur á tingborð, er tað hjá leikmanni at koma sum ketta úr høvdatrogi at taka til teldupennin; men málið hevur eyðsýndan áhuga manna millum og hevur eisini verið havt nógv á orði í okkara heimi.

Í útvarpinum herfyri var orðadráttur millum sunnan- og norðanfólk um fíggingarviðurskiptir í sambandi við tunnilsætlanir. Orðadráttur ber í sær ymsar áskoðanir; men ein hugalig niðurstøða, sum tað at enda varð borið við, var um eina samhaldsfasta gjaldsskipan hvílandi á at kalla øllum bileigaraherðum í landinum. Tí burtursæð frá í útoyggjum sum Svínoy, Nólsoy, Skúvoy, Mykinesi og enn eisini í Sandoyinni eru neyvan bilar, sum ikki hava tørv á at koyra gjøgnum tunlar.

Í øðrum londum sleppur bilur valla gjøgnum tunn- il uttan tunnislsgjald, og hjá okkum hevði slík samhaldsføst skipan ikki bara verið eitt ikast til verandi fíggingarstöðu og til ætlanir

beint fyri framman, men er ein fortreyt fyri, at okkara

Nei, tunnislsgjald, har tú fært fyri tað, sum tú rindar fyri, tað má vera rætta loysnin

land samferðsluliga so við og við kann verða útbyggt til fulnar.

Tí tú kanst ikki vænta tær stórvegis samfelagsligar hugsjónir frá privatum íleggjarum so sum bankum, tryggingarstovnum o. t., tí teirra natúrliga endamál er at fáa sum mest í egnan kassa, og teir eru tí bert áhugaðir í samferðslutiltøkum, ið bera slikar møguleikar í sær. Landskassin megnar ikki einsamallur at standa við endan til tess innan fyri rimiligt áramál at fullføra til eitt fullgott samferðslukervi, uttan at so mong onnur átrokandi samfelagsmál koma at liggja á láni.

Tvey hugskot hava, mær vitandi, verið um at leggja byrðarnar á bileigarar:

a. At leggja fast tunnislsgjald á allar bilar.

b. At leggja serligt tunnislsgjald sum eykakostnað oman á bensin- og oljugjaldið.

Hvørgin av hesum skipanum við føstum gjaldi hevði verið rættvís, tí mangir eru teir bilar, sum sjaldan eru í nýtslu, meðan aðrir koyra døgliga, men fara sjaldan gjøgnum tunlar.

Nei, tunnislsgjald, har tú fært fyri tað, sum tú rindar fyri, tað má vera rætta loys-

Rindaði tá í 2009 (seinasta yvirlitið há Landsverk) hvørt akfarið 10 kr. fyri hvørja tunnislferð hevði upphæddin um samdøgríð verið 266.700 kr. – t. e. 97.345.500 kr. um árið. Dagført til viðurskiptini í dag við øktari bilamongd og ferðslu og við einari útgreinadari gjaldsskipan, har størri bilar rinda væl meira enn teir smærru, kundi slíkt samhaldsfast gjald sostatt givið av sær meira enn **100 mió krónur um árið** sum ikast í ein tunnislgrunn til nýgerð og viðlíkahald av tunlum í Føroyum – og munandi meira, tá undirsjóvartunnilin Streymoy-Eysturoy er vorðin veruleiki.

Tá ið hugsað verður um, hvat tað kostar at keypa, brúka og røkja bil, er nevnda tunnislsgjald fyri lítið og onki at rokna (bert triðingur av minstagjaldinum hjá vága-fólki og norðingum í so mong ár!). Ein kubbaskipan, eins og nú á vestur- og norðurleið, ið ger mun á kostnaðinum alt eftir ynsktum túratali og við árgjaldi gevur møguleika til óavmarkaða tunnislkoyring, kann ivaleyst gerast so lagalig, at t.d. bilar á langferð sleppa ígjøgnum fleiri tunlar við munandi avslátri. Á tunnislsskrivstovuni (Vágatunnulin og Norðoyatunnilin) varð mær sagt, at umsitingin av einari kubbaskipan til allar tunnlar og allar bilar í landinum hevði ikki havt nakran trupulleika við sær.

Við einari slíkari samhaldsfastari gjaldsskipan, sum her er sett leysliga upp, høvdu útlitini til at kunna fremja eina fult nøktandi tunnislætlan fyri allar Føroyar verið ólíka bjartari enn tey verandi.

Tunlar í Føroyum í dag:	
Bilaferðsla um samdøgríð 2009 sambært Landsverk:	
Hvannasundstunnilin -	
Árnfarðatunnilin	1080
Kunoyartunnilin	200 (bert ein meting, onki tal frá LV)
Norðoyatunnilin	2000
Lorvíkstunnilin	2940
Norðskálatunnilin	3622
Kollfarðatunnilin	6300
Leynartunnilin	3400
Vágatunnilin	1600
Sandvikartunnilin	200
Hvalbiartunnilin	750
Hovstunnilin	1380
Sumbiartunnilin	340
Brúgvín um Streym	4200
Tilsamans bilaferðslur um samdøgríð í 2009	26.670
(Tunlarnir í Kallasoyinni eru ikki tiknir við, tí har er onki samband við størri øki)	